

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора Малихіна Олександра Володимировича про дисертацію Бучинського Артема В'ячеславовича «Дидактичні умови організації самостійної навчальної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей з використанням інформаційно-комунікативних технологій», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.09 – теорія навчання

Актуальність теми дисертаційної роботи, її зв'язок з науковими програмами, планами, темами.

У сучасних умовах динамічного розвитку інформаційного суспільства перед вищою школою постає важливе завдання підготовки компетентних фахівців, які здатні критично мислити, самостійно здобувати потрібні їм знання та ефективно застосовувати їх на практиці, активно використовувати в процесі професійної діяльності різні види інформаційно-комунікативних технологій. У світлі цього загострюється проблема оволодіння студентами самостійною навчальною діяльністю з використанням інформаційно-комунікативних технологій, оскільки саме за часів навчання у вищому навчальному закладі в майбутніх фахівців закладаються основи професіоналізму, формуються вміння та навички самостійної професійної діяльності.

У зв'язку із збільшенням ролі гуманітарних дисциплін у житті сучасної людини особливої актуальності порушена проблема набуває для студентів гуманітарного профілю. Крім того, слід зауважити, що фахівці-гуманітарії, як правило, гірше володіють комп'ютерними навчальними засобами, ніж студенти природничих спеціальностей.

Актуальність порушеної проблеми посилюється необхідністю усунення виявлених суперечностей: між наявним ступенем теоретичного

обґрунтування організації та змісту самостійної навчальної роботи студентів у сучасній вищій школі та недостатнім рівнем упровадження в роботу вишів її інноваційних форм і методів; між необхідністю ефективного управління самостійною роботою студентів і недостатньою науково-методичною розробленістю цієї проблеми в умовах інформатизації й гуманітаризації вищої освіти; між зростаючими вимогами до якості самостійної навчальної роботи майбутніх фахівців гуманітарних спеціальностей на основі використання інформаційно-комунікативних технологій і реальною готовністю студентів до проведення цієї роботи.

Дослідження виконане згідно з темою науково-дослідної роботи кафедри теорії і методики професійної освіти та кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «Підвищення ефективності навчально-виховного процесу в середніх загальноосвітніх і вищих закладах» (РК № 1-200199U004104).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їхня достовірність і новизна.

Докладне вивчення дисертаційної роботи А. В. Бучинського дає підставі стверджувати, що проведене дослідження відрізняється ґрунтовністю. Використання комплексу теоретичних, емпіричних та статистичних методів дозволило виконати поставлені завдання та сформулювати науково значущі висновки та рекомендації. Теоретичні положення дисертаційної роботи сформульовані на основі опрацювання широкого загалу наукових джерел (278 джерел), нормативних документів у галузі вищої освіти та аналізу емпіричних даних.

Основні теоретичні положення, висновки та рекомендації, що виносяться на захист, пройшли достатньо широку апробацію на 5 міжнародних та всеукраїнських конференціях, у тому числі в Болгарії та в Польщі, на засіданнях кафедри теорії та методики професійної освіти,

кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.

У дисертації коректно й аргументовано, враховуючи різні точки зору науковців щодо проблеми дослідження, визначено поняттєво-категоріальний апарат та вибудовано структуру роботи.

Чітко сформульована гіпотеза, постановка завдань і доцільний вибір необхідних методів забезпечили високу наукову новизну та значущість отриманих результатів.

Дослідження, проведене А. В. Бучинським, має безперечну наукову новизну. Так, дисертантом уперше обґрунтовано й експериментально перевірено педагогічні умови організації самостійної роботи студентів гуманітарних факультетів на основі використання інформаційно-комунікативних технологій, що передбачає: забезпечення комплексного формування в майбутніх фахівців знань та вмінь, необхідних для проведення самостійної навчальної роботи із застосуванням вказаних технологій; здійснення педагогічного супроводу впровадження цих інформаційно-комунікативних технологій у самостійну роботу студентів-гуманітаріїв з урахуванням обраної ними спеціальності; залучення майбутніх фахівців до виконання комплексу спеціально підготовлених завдань з метою накопичення досвіду реалізації самостійної роботи на основі інформаційно-комунікативних технологій.

Слід відзначити, що в дисертаційній роботі докладно схарактеризовано різні підходи до тлумачення понять «самостійна навчальна діяльність» та «інформаційно-комунікативні технології», розкрито особливості організації самостійної діяльності під час вивчення студентами гуманітарних дисциплін. Позитивної оцінки заслуговують також уточнення й конкретизація суті поняття самостійної навчальної роботи студентів-гуманітаріїв на основі поняття використання інформаційно-комунікативних технологій як виду навчальної діяльності, що виконується майбутніми фахівцями самостійно та

спрямовується на виконання поставлених освітніх завдань у вивченні гуманітарного об'єкта на основі збирання, опрацювання, збереження й передачі інформації за допомогою комп'ютера.

Практичне значення результатів проведеної роботи полягає в наданні можливості широкого впровадження теоретично обґрунтованих та експериментально перевірених дидактичних умов організації самостійної навчальної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей з використанням інформаційно-комунікативних технологій в освітній процес інших вищих навчальних закладів. Також слід відзначити, що розроблені науково-методичні матеріали з питань організації самостійної навчальної роботи студентів гуманітарних спеціальностей з використанням інформаційно-комунікативних технологій можуть успішно використовувати викладачі у своїй професійній роботі зі студентами, для укладання підручників, навчально-методичних посібників. Матеріали дисертації можуть бути також використані магістрами, слухачами факультетів та інститутів післядипломної освіти, студентами при написанні курсових і магістерських робіт.

Основні наукові положення, рекомендації та результати дослідження викладено в 12 публікаціях, із них 6 опубліковано в провідних фахових виданнях (із них 5 – одноосібних), 1 – в зарубіжному періодичному виданні, 5 – у матеріалах конференцій.

Особистий внесок здобувача у працях, опублікованих у співавторстві, полягає в розкритті сутності самостійної навчальної діяльності студентів у сучасному виші, представленні результатів аналізу експериментальної перевірки умов організації самостійної роботи студентів гуманітарних факультетів з використанням інформаційно-комунікативних технологій.

Публікації повною мірою відображають результати дослідження.

Вивчення змісту автореферату дозволяє зробити висновок про його відповідність основним положенням дисертації.

У цілому позитивно оцінюючи наукові здобутки Бучинського А. В., вважаємо за необхідне привернути увагу на такі **дискусійні моменти**:

1. У контексті інтеграції України в європейський освітній простір дисертація значно б виграла, якби в ній було проаналізовано й узагальнено ідеї провідних зарубіжних фахівців з окресленої проблеми та досвід організації навчальної самостійної діяльності студентів гуманітарного профілю в європейських вишах.

2. У дисертації та в авторефераті представлена схема реалізації дидактичних умов організації самостійної навчальної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей з використанням інформаційно-комунікативних технологій. Проте вважаємо, що ця схема більш точно відображала б задумку автора, якби в ній замість представлення методичного інструментарію в загальному вигляді було конкретизовано, які саме методи та форми роботи доцільно використовувати для реалізації кожної з визначених дидактичних умов.

3. У другому розділі дисертації докладно аналізується, як упроваджувалась у практику кожна з визначених дидактичних умов. Однак варто було б у теоретичному розділі наукової роботи більш чітко обґрунтувати думку про те, що визначені дидактичні умови мають реалізовуватися як певний комплекс умов, кожна з яких тісно пов'язана з іншими умовами. Крім того, треба було докладніше проаналізувати, як забезпечувався тісний взаємозв'язок між цими умовами на практиці для отримання оптимальних результатів самостійної навчальної діяльності майбутніх фахівців гуманітарного профілю.

4. Переконані, що для доведення достовірності отриманих результатів дослідження треба було урізноманітнити методи математичної статистики.

5. На контрольному етапі експерименту автором здійснено ретельний аналіз експериментальних даних щодо визначення рівнів готовності студентів здійснювати самостійну діяльність за всіма визначеними

критеріями й показниками. Проте з тексту дисертації не завжди зрозуміло, які форми та методи роботи були найбільш ефективними для формування цієї готовності.

Між тим, висловлені зауваження й побажання не носять принципового характеру й суттєво не впливають на позитивну оцінку проведеного дослідження. Вони покликані стати в нагоді автору щодо подальшої наукової діяльності. Аналіз дисертації засвідчує, що завдання, поставлені автором, у дослідженні виконано, що знайшло своє відображення у висновках дисертації.

У загальному висновку зазначаємо, що представлена наукова праця є самостійним і завершеним дослідженням, яке характеризується науковою новизною та практичною значущістю. Представлена дисертаційна робота відповідає чинним вимогам п.п. 9, 11, 13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24. 07. 2013 року № 567 (із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08.2015 р.), а її автор, Бучинський Артем В'ячеславович, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.09 – теорія навчання.

Офіційний опонент:
доктор педагогічних наук,
професор, завідувач кафедри
романо-германських мов і перекладу
Національного університету біоресурсів і
природокористування України

О. В. Малихін

Зіркує
Чемше

Зіркує
Даринська О.А.